

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 240/2013-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. V., N., zastúpeného advokátkou Mgr. E. S., N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 196/12 z 5. decembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. R. V. o d m i e t a pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2013 doručená sťažnosť Ing. R. V., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. E. S., N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 196/12 z 5. decembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako navrhovateľ sa návrhom na začatie konania podaným Okresnému súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) domáhal voči svojej bývalej manželke ako odporkyni uloženia povinnosti poskytovať mu príspevok na výživu rozvedeného manžela v sume 200 € mesačne počnúc od podania návrhu.

Okresný súd uznesením sp. zn. 13 P 239/2011 z 24. februára 2012 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie vo veci z dôvodu späťvzatia návrhu sťažovateľom zastavil a sťažovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporkyni trovy konania v sume 707, 40 €.

Krajský súd na odvolanie sťažovateľa potvrdil uznesenie okresného súdu v časti výroku o trovách konania.

V podstatnej časti svojej argumentácie sťažovateľ uviedol:

«Proti uzneseniu OS Bratislava IV sp. zn. 13P 239/2011-93 zo dňa 24. 2. 2011 podal navrhovateľ včas odvolanie v časti výroku o náhrade trov konania, ktoré odôvodnil najmä tým, že

- súd vo výroku o trovách konania pominul zákonné ustanovenie § 146 ods. 1 písmeno c) O. s. p., podľa ktorého žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania v prípade, že konanie bolo zastavené.

- skutočnosť, že navrhovateľ preukázal úradným rozhodnutím stav hmotnej núdze, je možné považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorá v zmysle § 150 O. s. p. ods. 1 odôvodňuje nepriznanie náhrady trov konania, bez ohľadu na procesný úspech účastníkov

konania. Rovnako sa súd nezaoberal posúdením tejto otázky v súlade s § 138 ods. 2 O. s. p., keď samotné rozhodnutie o hmotnej núdzi zakladá procesné dôsledky oslobodenia od súdnych poplatkov, a v danom prípade aj dôvod hodný osobitného zreteľa, pri súčasnom prihliadnutí na zdravotný stav navrhovateľa (ktorý bol spolu s návrhom dokumentovaný).

- rozhodnutie o trovách konania je nepreskúmateľné, pre neuvedenie výpočtového základu, z ktorého sa trovy konania uplatňujú, dátumu, kedy bol prvý deklarováný úkon vykonaný (aj vo vzťahu k priznaniu „režijného paušálu“) a posúdenia ich správnosti.

- súd v napadnutom rozhodnutí neuvádza, či si odporca uplatnil nárok na náhradu trov konania včas, v intenciách § 151 ods. 4 a súvisiace O. s. p. a či nie je daný dôvod na postup podľa § 151 ods. 2 O. s. p.

- poukázal na rozpor rozhodnutia, v časti výpočtu trov konania, s kogentným ustanovením § 72 ods. 3 Zákona o rodine k ustanoveniu § 10 ods. 3 Vyhlášky MS SR, pretože nejde o plnenie „na čas neurčitý“ ani na „dobu presahujúcu 5 rokov“, a preto je vzhľadom na citované zákonné ustanovenia výpočet náhrady trov nesprávny, a minimálne v sume prevyšujúcej 317,36 + DPH (teda z nároku na príspevok nad „zákonný limit“) priznaný v rozpore s platným právom...

Krajský súd Bratislava (rovnako ako prvostupňový súd) neodstránil sťažovateľom namietané vady, a to:

a) neposúdil včasnosť uplatnenia nároku na náhradu trov konania

b) aplikoval na prípad zákonné ustanovenie, ktoré sa nevzťahuje na prípad sťažovateľa: sťažovateľ sa nedovoľoval toho, že by mu zapojeniu sa do pracovného procesu bránila osobná starostlivosť o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, alebo že by jeho zdravotný stav vyžadoval sústavnú opateru, teda neapeloval na okolnosti odôvodňujúce priznanie výživného aj na dobu určenú striktné zákonným ustanovením § 72 ods. 3 zákona o rodine, vychádzajúc zo zásady iura novit curia.

c) hodnotenie súdu, že „ak navrhovateľ neuviedol, po akú dobu žiada príspevok“ priznať, automaticky znamená, že ho žiada na dobu neurčitú, je v prikróm rozpore so znením i účelom vyššie uvedeného zákonného ustanovenia zákona o rodine... Súd, pri posudzovaní zákonného a dokladovaného nároku prekročil svoje oprávnenie rozhodovať o uplatnenom nároku, a z absencie zmienky o neexistencii objektívnych dôvodov na priznanie príspevku na dobu presahujúcu „zákonný limit“ (§ 72 ods. 3 prvá veta)

vyvodil, bez akéhokoľvek podkladu v samotnej žalobe i v predložených dôkazoch, že ide o výnimočný prípad (§ 72 ods. 3 veta druhá a fine ZR)

d) rozhodnutie odvolacieho súdu je v rozpore s rozhodnutím NS SR v obdobnej veci – vid' Uznesenie NS SR vo veci 7M Cdo 4/2010 (O náhrade trov konania pri späťvzati žaloby (v sporovom konaní) súd preto vždy rozhoduje podľa ustanovenia § 146 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p.)

Z aplikačnej praxe NS SR vyplýva nielen povinnosť (prvostupňového) súdu vporiadať sa s existenciou okolností hodných osobitného zreteľa, ale nepriamo aj povinnosť odvolacieho súdu vysporiadať sa s existenciou hodných osobitného zreteľa vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania, osobitne, ak to účastník konania vo svojom odvolaní akcentoval. Pretože odvolací súd nevysvetlil dôvod, ktorý ho viedol za porovnateľných okolností k právnomu záveru v rozpore s vyššie zmieneným rozhodnutím súdu vyššieho stupňa, je takéto rozhodnutie porušením práva na spravodlivé súdne konanie a zásahom do práva legitímneho očakávania (na rovnaké súdne rozhodnutie v porovnateľných prípadoch), v zmysle rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Beian proti Rumunsku*. Sťažovateľ akceptuje, že súd má právo aplikovať zákonné ustanovenia rozdielnym spôsobom, teda odlišným spôsobom ako súd vyššieho stupňa, v takomto prípade je však povinný svoje rozhodnutie náležite odôvodniť v smere, aké úvahy ho viedli k záveru, ktorý je v rozpore s rozhodnutím súdu vyššieho stupňa, i v smere, v ktorom je v rozpore so zákonným ustanovením § 72 Zákona o rodine.

e) Sťažovateľ namieta svojvôľu pri aplikácii právneho predpisu...

f) V tejto súvislosti poukazuje sťažovateľ aj na to, že nikto nie je povinný dokazovať neexistenciu skutočností (rozhodnutia NS SR vo veciach 3 M Cdo 8/2011 a 4 Cdo 13/2009), teda ani neexistenciu mimoriadnych dôvodov, pre ktoré by mal súd zvýšiť výživné výnimočne nad 5-ročný zákonný limit. Ani fakt, že dobu trvania prispievania na vlastnú výživu v žalobnom návrhu neohraničil, nemení nič na zákonnej definícii tohto nároku a na skutočnosti, že prekročenie 5-ročnej doby je aj podľa zákona rozhodnutím výnimočným, mimoriadnym a teda s určitosťou nie pravidelným, a to ani vo vzťahu k výroku o trovách konania...»

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Krajský súd v Bratislave rozhodnutím – uznesením sp. zn. 11CoP 196/12 zo dňa 5. 12. 2012 porušil právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porovnateľne zaručené v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a v čl. 46 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd zrušuje uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 196/12 zo dňa 5. 12. 2012

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150 EUR, ktoré je Krajský súd Bratislava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti, ktoré je porušiteľ práva povinný vyplatiť mu na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov po právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým bolo v odvolacom konaní potvrdené uznesenie okresného súdu o zastavení konania v časti jeho výroku o trovách konania, ktoré je podľa neho arbitrárne, založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch a nedostatočne odôvodnené.

Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priesťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Sťažovateľ však vo svojej sťažnosti neuviedol žiadne okolnosti, ktorými by dôvodil porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 38 ods. 2 listiny, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti bez ďalšieho odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím

došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie krajského súdu.

Po preskúmaní uznesenia krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov v otázke priznania trov prvostupňového konania odporkyni za stavu zastavenia konania pre späťvzatie návrhu sťažovateľom a ustálení hodnoty sporu mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzované uznesenie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom uznesení dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti uzneseniu okresného súdu v časti jeho výroku o trovách konania a svoje uznesenie náležite odôvodnil, keď uviedol:

«Podľa ust. § 146 ods. 1 O. s. p., žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie a) mohlo sa začať i bez návrhu; b) skončilo sa zmierom, pokiaľ v ňom nebolo o náhrade trov dojednané niečo iné; c) bolo zastavené, d) začalo na návrh prokurátora.

Podľa ust. § 146 ods. 2 O. s. p., ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca...

Ak teda niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak navrhovateľ vezme návrh späť (R 49/1993) a nejde o prípad podľa § 146 ods. 2 druhá veta OSP, z procesného, hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania, a preto je povinný nahradiť odporcovi trovy konania.

V prejednávanej veci je zrejmé, že navrhovateľ podal návrh na príspevok na rozvedeného manžela dňa 05. 12. 2011, avšak dňa 24. 01. 2012 urobil späťvzatie návrhu bez udania dôvodu, a to dva dni pred prvým pojednávaním vo veci samej. Medzičasom si odporkyňa zvolila právneho zástupcu, ktorý vypracoval vyjadrenie k podanému návrhu a následne ho predložil na prvostupňový súd dňa 17. 01. 2012, čím odporkyňi vznikli trovy spôsobené konaním navrhovateľa.

Odvolačný súd sa stotožnil aj s výškou náhrady trov konania vyčíslenou v napadnutom rozhodnutí. Pokiaľ ide o námietku navrhovateľa, že súdom priznaná náhrada trov konania je v rozpore s kogentným ustanovením § 72 ods. 3 Zákona o rodine k ustanoveniu § 10 ods. 3 cit. Vyhlášky, pretože nejde o plnenie „na čas neurčitý“ ani na „dobu presahujúcu 5 rokov“, a preto je vzhľadom na citované zákonné ustanovenia výpočet náhrady trov nesprávny a minimálne v sume prevyšujúcej 317,36 eur + DPH priznaný v rozpore s platným právom, túto nemožno zohľadniť, pretože podľa § 10 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ak je predmetom právnej služby opakujúce sa plnenie, tarifná hodnota sa určí súčtom hodnôt týchto plnení; ak ide o plnenie na čas dlhší ako päť rokov alebo o plnenie na čas neurčitý, tarifnou hodnotou je päťnásobok ročného plnenia.

Podľa ust. § 72 ods. 3 Zákona o rodine, príspevok na výživu rozvedeného manžela možno priznať najdlhšie na dobu piatich rokov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o rozvode. Súd môže výnimočne túto dobu predĺžiť, ak rozvedený manžel, ktorému súd príspevok priznal, nie je z objektívnych dôvodov schopný sám sa živiť ani po uplynutí tejto doby, najmä ak ide o toho manžela, ktorému bolo v konaní o rozvod manželstva zverené do osobnej starostlivosti dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom, alebo o manžela, ktorý má sám dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom vyžadujúci sústavnú opateru.

Navrhovateľ sa v petite návrhu domáhal, aby mu odporkyňa prispievala na výživu mesačne sumou 200,- eur, počnúc dňom podania návrhu. Pokiaľ neuviedol dobu po akú žiada o príspevok na výživné, a preto má tunajší súd za to, že ide o plnenie na čas neurčitý. S poukazom na ust. § 10 ods. 3 cit. vyhlášky podľa ktorej, ak ide o plnenie na čas neurčitý, tarifnou hodnotou je päťnásobok ročného plnenia, správne, prvostupňový súd vychádzal zo sumy 12.000,- eur, keď výživné na mesiac by predstavovalo sumu 200,- eur x 12 mesiacov v roku x 5 rokov, a následne dospel k výške trov 707,44 eur pozostávajúcich zo sumy 287,14 eur za dva úkony právnej služby, dvakrát režijný paušál vo výške 7,63 eur a 20 % DPH vo výške 117,90 eur /t. j. 574,28 + 5,26 + 117,90 = 707,44 eur/...»

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označených základných a iných práv a je naplnený dôvod na odmietnutie sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa v celosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2013